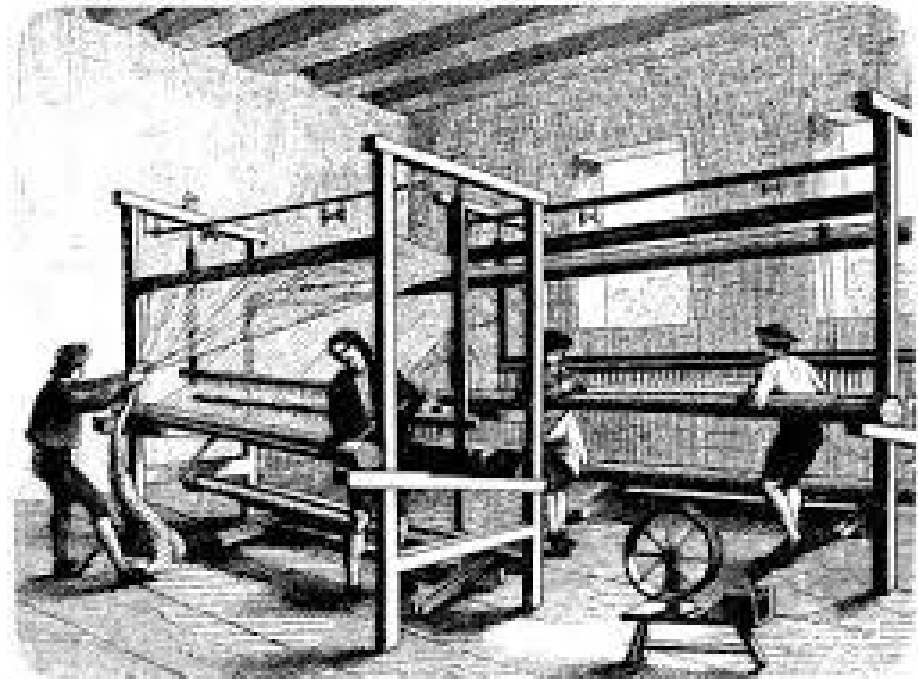

Zpracovatelský průmysl

3. prosince 2014

Textilní průmysl – úvod 1

- nejstarší průmyslové odvětví, stálo u zrodu průmyslové revoluce v 18. století
 - první továrny na základě manufakturní výroby,
 - po dlouhé období ve většině průmyslových zemí vedoucím průmyslovým odvětvím,
 - dnes pomalu rostoucí odvětví (podíl na objemu celkové průmyslové výroby se snižuje, zaměstnanost ale zůstává na vysoké úrovni)
- 2. polovina 20. století
 - změny v surovinové základně,
 - změny prostorového rozložení textilního průmyslu.

Textilní průmysl – úvod 2

- změna surovin
 - do 60. let 20. století hlavními zdroji přírodní suroviny (bavlna a vlna),
 - od 60. let 20. století s rozvojem organické chemie nástup umělých vláken,
 - v 80. letech 20. století postupný návrat k přírodním materiálům formou směsových tkanin (synteticko-přírodní vlákna),
 - v 90. letech 20. století trend návratu přírodních materiálů posiluje,
 - v současnosti má stále hlavní podíl výroba z umělých vláken.
- prostorové rozložení
 - staré textilní oblasti: dlouhá tradice textilní výroby, zejména západní Evropa a USA prochází či prošly silnou restrukturalizací
snižování zaměstnanosti, změny technologie výroby
podniky střední velikosti
výroby s vyšší přidanou hodnotou (speciální textilie)
 - nové textilní oblasti: pozdější nástup industrializace, oblasti průmyslově mladší
levná pracovní síla, výroba je zaměřená na objem
jihovýchodní Asie a některé africké země

Textilní průmysl – úvod 3

- lokalizační faktory textilního průmyslu
 - faktor pracovní síly (odvětví náročné na kvantitu pracovních sil),
 - surovinový faktor (závody na prvotní úpravu a zpracování přírodních materiálů),
 - faktor spotřeby (těsná návaznost oděvního průmyslu).

Bavlnářský průmysl

- nejrozšířenější obor světového průmyslu
- celková produkce je vzestupná, ale pokles výroby ve vyspělých zemích západní Evropy a v Japonsku
 - přesun výroby blíže k oblastem pěstování bavlny
- většina produkce bavlněných látek – Čína a Indie
 - výroba se rozvíjí i v Pákistánu, Brazílii, Egyptě, Turecku a ve střední Asii (Uzbekistán)
 - relativně silná pozice USA (ale patrný pokles)

Vlnářský průmysl

- v posledních letech zaznamenán pokles
- vlnářská surovina produkována zejména v Austrálii, na Novém Zélandě a v Argentině
 - odtud dříve výrazný export do Velké Británie, Itálie, Francie a Belgie; ten však klesá s poklesem vlnářské výroby
- výrazně se zvyšuje produkce vlněných materiálů v Indii, Číně a Turecku
 - mírný pokles v Rusku

Výroba hedvábí

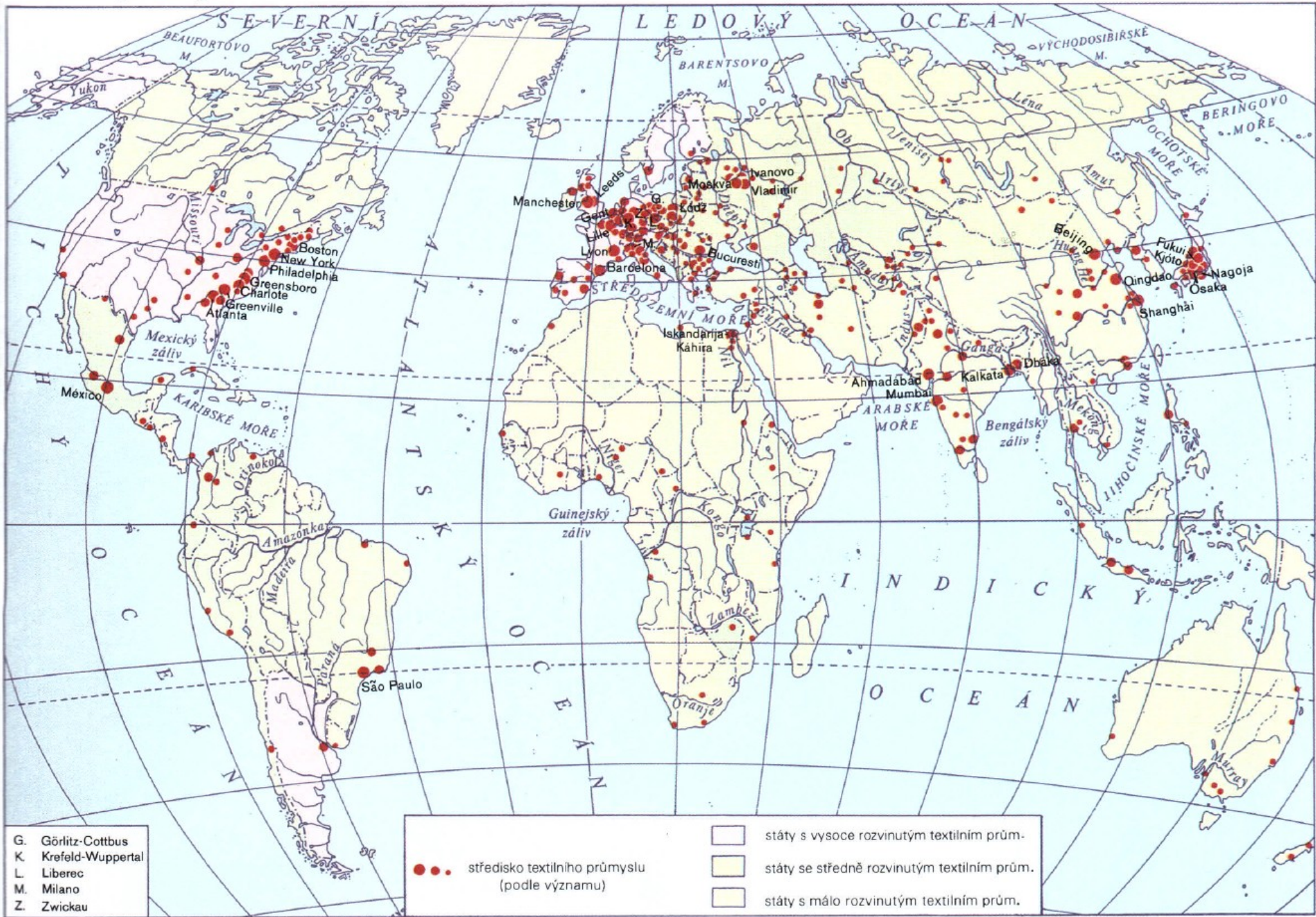
- výrazná krize v 90. letech 20. století (dosaženo naprostého minima)
- v 21. století opětovný růst
- největší producenti hedvábí:
 - Čína 69 %,
 - Indie 15 %,
 - Turkmenistán 5 %.

Hlavní světové textilní oblasti

- jihovýchodní pobřeží Číny
- severozápad Indie
- Jižní Korea
- Tchaj-wan
- střední Rusko (město Jaroslavl)
- severní Itálie
- střední Anglie (Lancashire)
- střední Polsko
- Porúří
- jihovýchod USA
- Japonsko (Honšú)

Textilní průmysl

Chemický průmysl – úvod 1

- relativně mladé odvětví s rostoucím významem
 - zajišťuje materiály a suroviny pro další průmyslová odvětví a produkuje výrobky pro přímou spotřebu obyvatelstva.
- počátky chemického průmyslu v 19. století
 - první výroby anorganické chemie využívaly soli a síru
- na základě destilace uhlí na počátku 20. století -> rozvoj organických syntéz
 - > rozvoj organické chemie
 - chemický průmysl se rozvíjel zejména v západní Evropě (Německo, Francie a Velká Británie) a v USA
- 2. polovina 20. století
 - transformace základních vstupních surovin + orientace na ropu a zemní plyn -> výrazný růstový impulz pro chemický průmysl

Chemický průmysl – úvod 2

- dvě základní skupiny
 - 1) anorganická chemie
 - základní anorganické materiály: kyseliny, zásady, umělá hnojiva a další
 - 2) organická chemie
 - základní organické látky na bázi ropy a zemního plynu, chemická vlákna, syntetický kaučuk, plasty, barvy a další
- spotřební chemie
 - obory, které produkují výrobky přímo určené konečnému spotřebiteli (farmaceutický průmysl; výroba kosmetických, potravinářských a čisticích prostředků)

Chemický průmysl – úvod 3

- lokalizační faktory
 - energie, suroviny, pracovní síla, investice a voda
 - energeticky náročné jsou zejména obory základní těžké chemie

 - výroby anorganické chemie jsou náročné i na dostatek vody a surovinový faktor (jejich produkce se pak dále používá v navazujících výroбах, např.: výroba amoniaku, chloru, kyseliny sírové, kyseliny chlorovodíkové, acetylenu apod.)

 - výroby organické chemie jsou náročné na kvalifikovanou pracovní sílu, kapitálovou náročnost (např.: biochemie, farmacie, kosmetická výroba) a na napojení na vědecko-technickou základnu

Průmysl anorganické chemie 1

- výroba kyseliny sírové
 - široké použití v dalších výroбах (organická, anorganická i spotřební chemie)
 - výroba velmi často vázána na oblast jejího dalšího zpracování (obtížně se převáží), často lokalizována přímo v chemických kombinátech
 - největší producenti: USA, Japonsko, Rusko, Čína, Německo a Brazílie

 - výroba umělých hnojiv
 - největší objem výroby anorganické chemie
 - pokles výroby ve vyspělých státech Evropy, stagnace výroby v Rusku nebo USA, velký nárůst produkce v rozvojových zemích (Čína, Indie, Mexiko)
 - důvody poklesu výroby v Evropě: vysoká chemizace zemědělství, rozvoj biozemědělství
- 1) fosforečná hnojiva
- surovinami jsou fosfáty a kyselina sírová
 - největší výrobci: Rusko, USA, Čína, Indie, Brazílie a státy s těžbou fosfátů (Maroko a Tunisko)

Průmysl anorganické chemie 2

2) draselná hnojiva

- surovinou je draselná sůl
- největší výrobci: Kanada, Rusko, Bělorusko, Německo a Izrael (zároveň jsou to státy s vysokou těžbou draselné soli)

3) dusíkatá hnojiva

- v minulosti svázáno s oblastmi zdrojů koksárenského plynu (oblasti těžby černého uhlí a hutnictví)
- v současnosti výroby na bázi zpracování zemního plynu
- největší výrobci: Čína, USA, Rusko, Indie, Mexiko a státy Perského zálivu

Průmysl organické chemie 1

- dynamický růst organické chemie
 - široké uplatnění, využití ve všech dalších hospodářských odvětvích
- výroba syntetických materiálů
 - první umělé hmoty se objevily na začátku 20. století -> bakelit
 - hlavní surovinou jsou ropa a zemní plyn
 - dvě třetiny vyrobených plastů spotřebovávají Evropa a Severní Amerika, zhruba pětinu pak asijské země (Čína, Jižní Korea, Japonsko)
 - největší producenti: USA, Japonsko, Německo, Francie, Nizozemsko, Itálie, Rusko, Belgie, Kanada a Čína
- výroba syntetického kaučuku
 - náhrada přírodního kaučuku od 30. let 20. století; výroba syntetického kaučuku je oproti přírodnímu kaučuku (latex) více než dvojnásobná
 - hlavní surovinou jsou ropa a zemní plyn
 - největší producenti: USA, Japonsko, Francie a Německo + rozvojové státy Jižní Korea, Brazílie a Čína

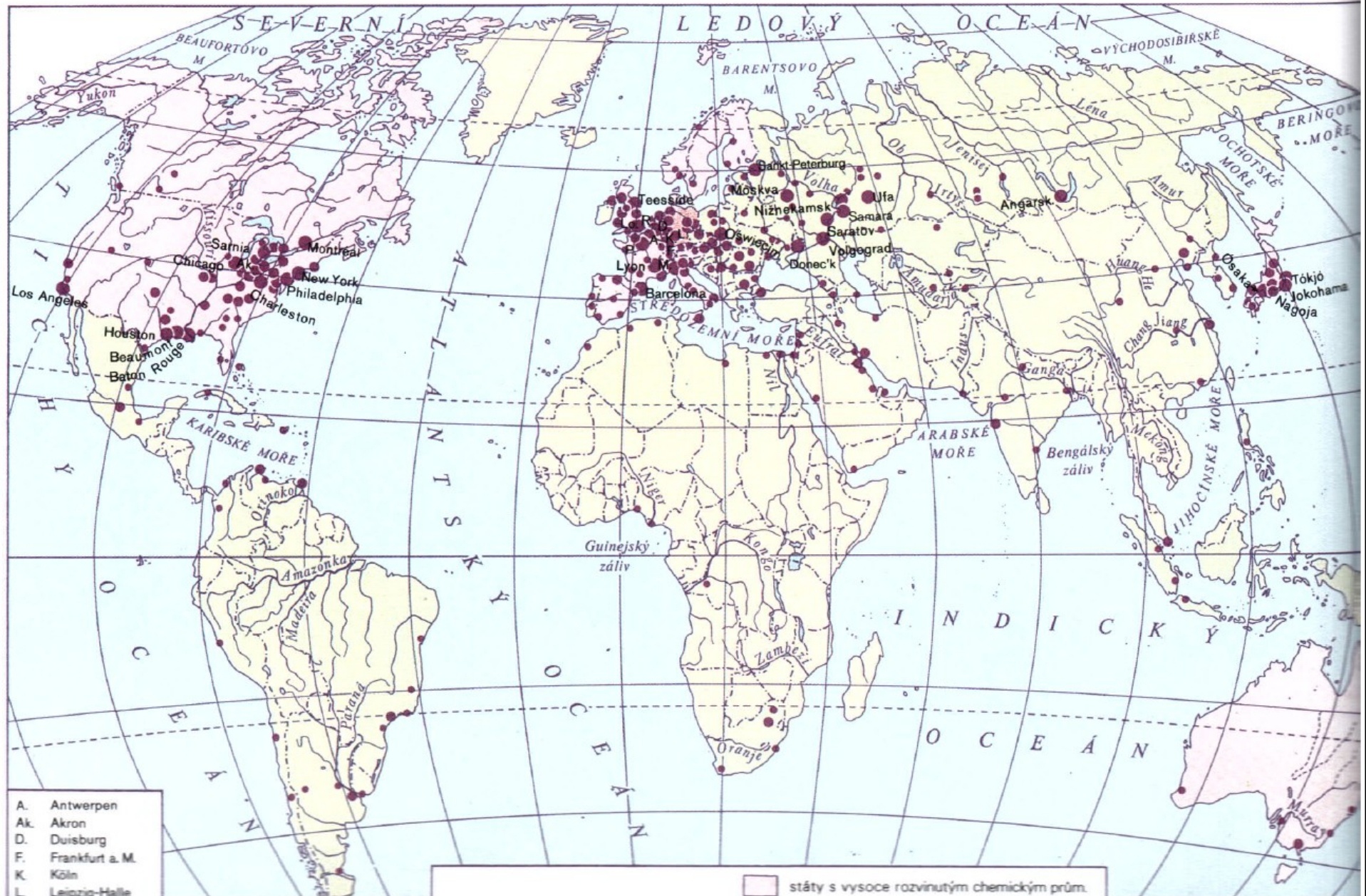
Průmysl organické chemie 2

- výroba chemických vláken
 - 1) výroba celulózových vláken
 - ve vyspělém světě na ústupu
 - tvoří 15 % světové výroby chemických vláken
 - 2) výroba syntetických vláken
 - od 80. let 20. století dynamický růst
 - největší producenti: USA a východní Asie (Japonsko, Tchaj-wan, Čína, Jižní Korea)
 - evropské země: Německo, Itálie, Velká Británie + Irsko (výroba syntetických vláken jedním z nosných odvětví „irského ekonomického zázraku“)

Hlavní světové oblasti chemického průmyslu

- severoamerická oblast
 - pobřeží Mexického zálivu, severovýchod USA, Kalifornie, jihovýchod Kanady
- západoevropská oblast
 - Německo (Porúří, Porýní), Francie (severovýchod, přístavy), Benelux, Velká Británie (přístavy)
- východoevropská oblast
 - střední Rusko, Povolží, Uralská oblast, Ukrajina (Podněpří a Donbas)
- východoasijská oblast
 - Japonsko (Honšú, Kjúšú), východní Čína, Jižní Korea

Chemický průmysl

Firmy chemického průmyslu

- Johnson & Johnson USA farmacie a biotechnologie
- Pfizer USA farmacie a biotechnologie
- Novartis Švýcarsko farmacie a biotechnologie
- Roche Švýcarsko farmacie a biotechnologie
- Merck USA farmacie a biotechnologie
- GlaxoSmithKline Velká Británie farmacie a biotechnologie
- Sanofi-Aventis Francie farmacie a biotechnologie
- Saudi Basic Industries Saúdská Arábie chemie
- Basf Německo chemie
- Abbott Laboratories USA farmacie a biotechnologie

Johnson & Johnson

NOVARTIS

gsk
GlaxoSmithKline

Roche

MERCK

Pfizer

Abbott

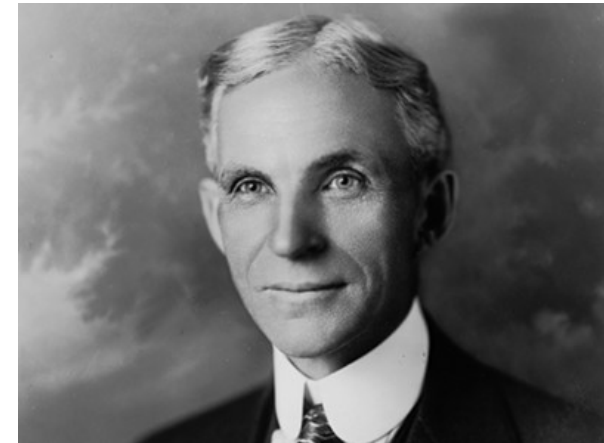
BASF
The Chemical Company

سابك
sabic

sanofi aventis
Because health matters

Výroba motorových vozidel – automobilový průmysl

- jedno z nejdynamičtěji se rozvíjejících průmyslových odvětví
 - vynález automobilu na konci 19. století, značný rozvoj výroby ve 20. století
 - vyspělé země: automobil jako nepostradatelná nutnost
 - rozvojové země: automobil jako symbol vyšší sociální a ekonomické úrovně
- Henry Ford (1863 – 1947)
 - zdokonalil výrobní metody, zavedl hromadnou výrobu se standardizovanými pracovními postupy -> větší objem produkce, nižší cena výrobku -> fordismus
- výroba automobilů jako silně globalizované odvětví
 - rozšíření do značného množství zemí
 - k zajištění výroby třeba vývoj, kapitál, pracovní sílu atd.

Fordismus

- systém hromadné průmyslové výroby
 - spojen s Henrym Fordem a vnikem společnosti Ford Motor Company v roce 1903 v USA
 - hromadná, masová produkce
 - velký objem standardizovaných výrobků
 - relativně levné výrobky
 - pásová výroba
 - jednotlivé operace co nejjednodušší
 - fordismus přetrval do konce 2. světové války, pak přišly další mechanizační a automatizační prvky výroby
 - v prvorepublikovém Československu inspirace pro Baťu
- model vozu Ford T
 - vyráběl se 20 let, vyrobeno 15 milionů kusů
 - po celou dobu své výroby složen ze shodných komponentů
- další prvky výroby u Forda
 - vyšší mzda než u konkurence
 - mzda za odpracované hodiny (množství bylo dáno taktem pásu)
 - slevy pro dělníky na zakoupení automobilů

Taylorismus

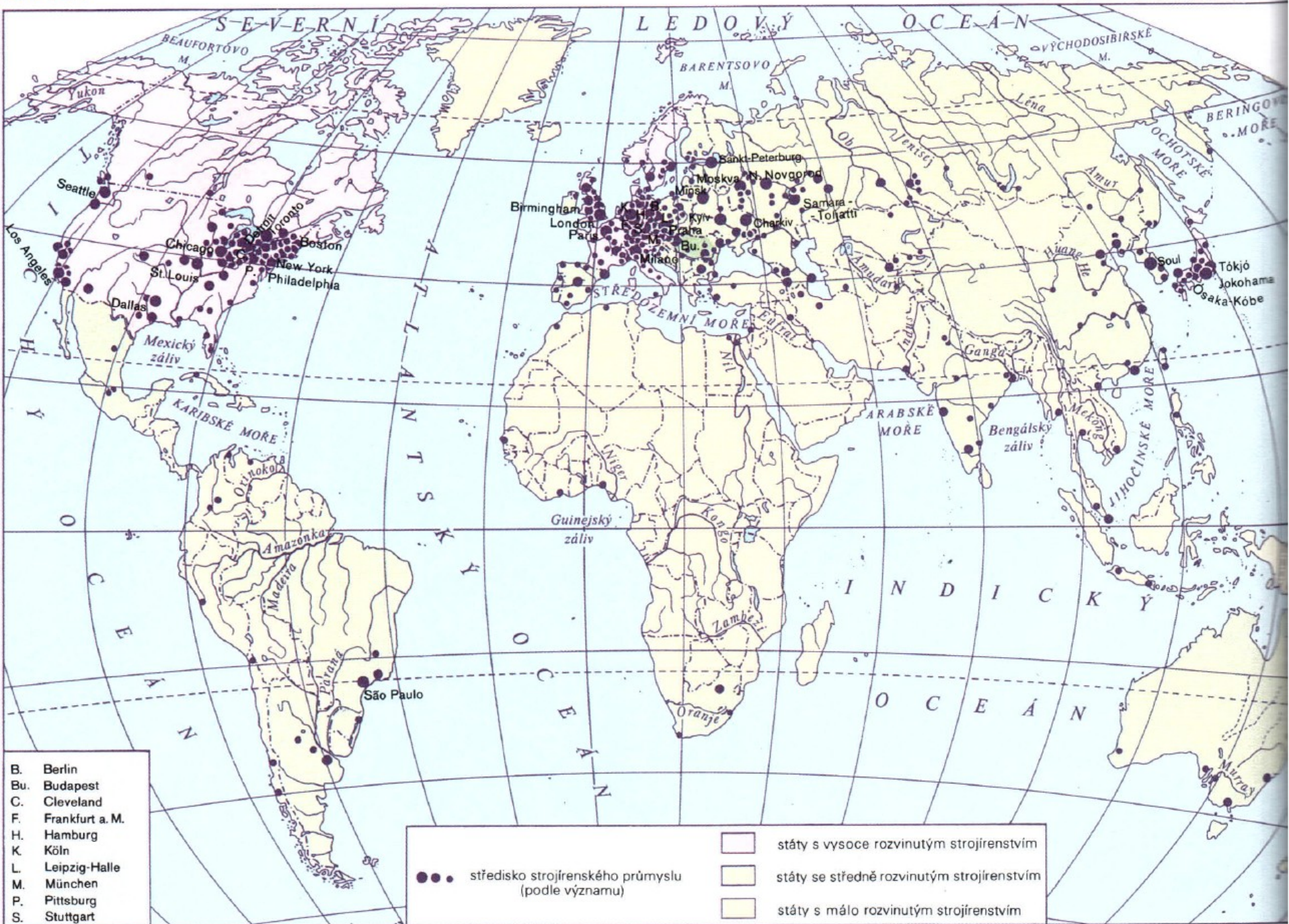
- vědecké řízení průmyslové výroby
 - metody a prostředky z počátku 20. století, vytvořeno v USA
 - denní úkoly pro dělníky odvozovány na základě studií od výkonů nejvýkonnějších pracovníků (příliš se nepřihlíželo k průměrným možnostem a schopnostem člověka)
 - vycházel z teze o ekonomickém člověku (homo economicus)
 - motivace k práci výlučně hmotnými výhodami a za ně je ochoten podřizovat se režimu práce
- strojní inženýr Frederick Winslow Taylor (1856-1915)
 - snažil se u dělníků ve výrobě eliminovat všechny zbytné pohyby a nalézt ty nejefektivnější
 - klíčové dílo: *Principles of Scientific Management* (1911)
 1. *Nahradit pravidlo osahání práce za metodu založenou na vědeckém studiu úkolu.*
 2. *Vědecky zvolit, trénovat a rozvíjet každého zaměstnance je lepší než je nechat, aby se v oboru zdokonalovali sami.*
 3. *Poskytnout podrobné instrukce a dozor nad každým pracovníkem při vykonávání jeho úkolu.*
 4. *Rozdělit práci téměř rovným dílem mezi manažery a zaměstnance tak, aby manažeři aplikovali vědecké principy managementu na plánování práce a pracovníci skutečně vykonávali tyto úkoly.*

Centra automobilového průmyslu

- centra, v nichž je výroba výrazně podporována vývojem
 - tradiční centra, kde většinou sídlí i vedení společnosti
 - konstrukční kanceláře, výzkumné laboratoře, zkušební areály
 - vývoj nových typů automobilů, přijímána strategická rozhodnutí vzhledem k organizaci výroby
 - USA, Německo, Francie, Japonsko
- centra výroby bez vlastního zásadního vývoje
 - montážní podniky s licenční výrobou
 - podniky lokalizovány v oblastech s relativně levnou pracovní silou + faktor spotřeby
 - technologie a rozhodující komponenty jsou dodávány z oblastí vývoje
 - rozvoj zejména od 70. let 20. století (Španělsko, Mexiko, Brazílie a Belgie)
 - v současnosti zejména Slovensko, Ukrajina, Turecko, Írán, Čína, Indie

Přesun výroby do střední Evropy

- světová výroba automobilů neustále roste
 - skupina států s poklesem produkce: západní Evropa (Velká Británie, Belgie, Nizozemsko, Itálie atd.) a USA
 - přesun výroby do zemí střední Evropy a jihovýchodní a východní Asie

- B. Berlin
- Bu. Budapest
- C. Cleveland
- F. Frankfurt a. M.
- H. Hamburg
- K. Köln
- L. Leipzig-Halle
- M. München
- P. Pittsburg
- S. Stuttgart

<ul style="list-style-type: none"> ● ● ● středisko strojírenského průmyslu (podle významu) 	<ul style="list-style-type: none"> státy s vysoce rozvinutým strojírenstvím státy se středně rozvinutým strojírenstvím státy s málo rozvinutým strojírenstvím
---	---

Automobilky a výrobci dílů

- Toyota Motor Japonsko
- Daimler Německo
- Volkswagen Německo
- Honda Motor Japonsko
- Ford Motor USA
- BMW Německo
- General Motors USA
- Hyundai Motor Jižní Korea
- Nissan Motor Japonsko
- Denso Japonsko

HONDA

Volkswagen

GM General Motors

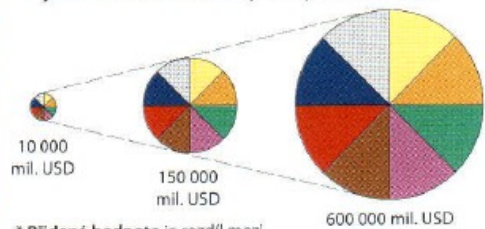
DENSO

HYUNDAI

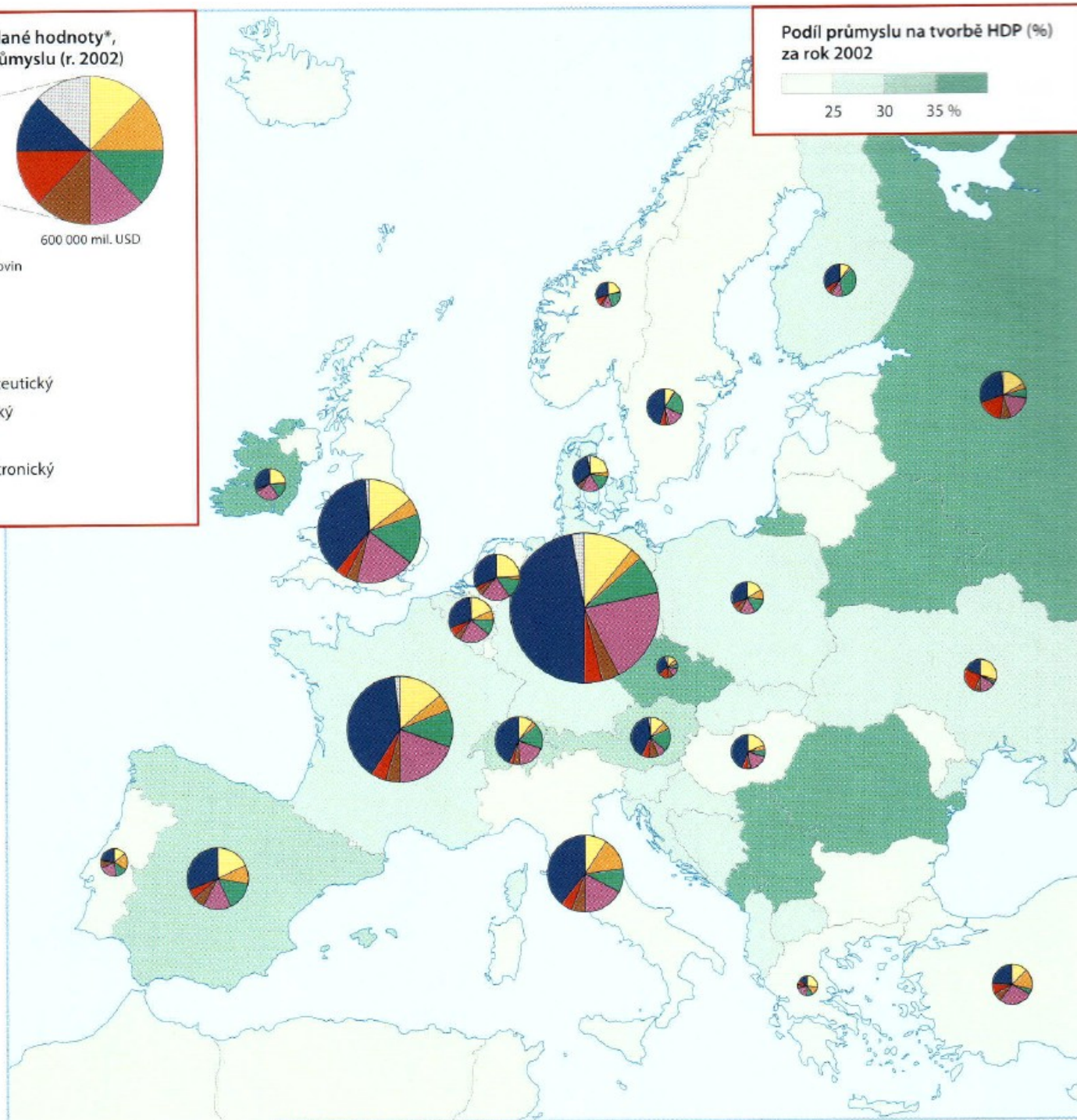
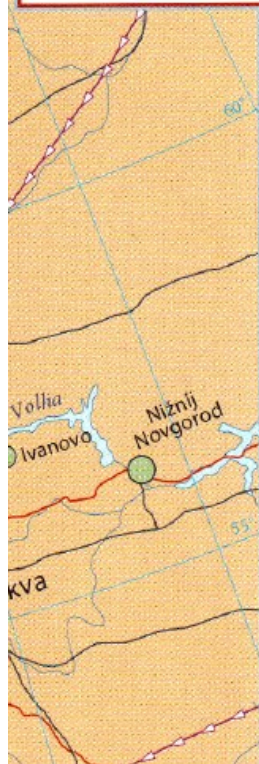
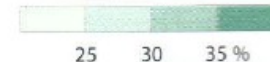
Velikost a struktura přidané hodnoty*, vytvořená odvětvími průmyslu (r. 2002)

* Přidaná hodnota je rozdíl mezi hodnotou výrobku a hodnotu surovin

- potravinářský
- textilní
- dřevozpracující
- chemický a farmaceutický
- sklářský a keramický
- hutnický
- strojírenský a elektronický
- ostatní

Podíl průmyslu na tvorbě HDP za rok 2002

Velká Británie a Irsko

VELKÁ BRITÁNIE

- jeden z ekonomicky nejsilnějších států světa, člen skupiny G8
 - silný vliv průmyslové revoluce, první průmyslová země světa
 - v minulosti nejvýkonnější světová ekonomika, koncem 19. století ji však předstihly USA
- strojírenství, moderní elektrotechnická výroba, chemie a potravinářství
 - zmodernizované hutnictví a zpracování kovů
 - výroba dopravních prostředků (Austin, Jaguar, Rolls-Royce)
 - spotřební elektronika, zařízení pro kosmický průmysl
 - chemický průmysl navázán na těžbu ropy v Severním moři (British Petroleum, Royal Dutch Shell)
 - potravinářství zpracovává domácí zdroje i suroviny ze zemí Commonwealthu
 - textilní a oděvní průmysl (vlnařství a bavlnářství)

IRSKO

- ekonomický růst a prosperita po vstupu do EU, ALE! dopady ekonomické krize
 - strojírenství, elektrotechnika (specializace na lékařské přístroje, počítače, optiku)

Benelux

NIZOZEMSKO

- elektrotechnika a strojírenství
 - firma Philips se sídlem v Eindhoven (producent spotřební elektrotechniky a elektroniky)
- chemie a potravinářství
 - Royal Dutch Shell (pohonné hmoty, umělá hnojiva, barvy a laky)
 - chemicko-potravinářský koncern Unilever

BELGIE

- dříve silný hutnický průmysl (uhlí a železná ruda)
 - zpracování barevných kovů (barevná metalurgie) a těžké strojírenství
- chemický průmysl specializovaný na umělé hmoty a hnojiva
 - stroje a zařízení pro doly a hutě, stavební stroje a mostní konstrukce
 - broušení diamantů

LUCEMBURSKO

- v minulosti hutnictví (výroba oceli a železa tvořila až polovinu průmyslové produkce)

Francie

- ekonomicky velmi vyspělý stát, člen skupiny G8
 - s Německem „motor EU“, problémy se zadlužováním a odbory
- strojírenství a elektrotechnika
 - výroba automobilů (Renault, Citroën, Peugeot) a letadel (Airbus)
 - základem bylo kvalitní hutnictví (výroba hliníku, oceli a válcovaných materiálů)
- chemický průmysl
 - umělá vlákna a hmoty, výroba pneumatik (Michelin) a kosmetiky (Christian Dior)
- textilní, oděvní a kožedělný průmysl
 - vliv na světovou módu
- potravinářství
 - vinařství (šampaňské), lihovarnictví (koňak)
 - sýrařství, cukrovarnictví, konzervárenství atd.

Skandinávie 1

DÁNSKO

- potravinářství
 - maso, mléko, sýry, máslo, vejce (silný export)
- strojírenství
 - zemědělské stroje, zařízení pro jatka a mrazírny, rybářské lodě
- chemický průmysl
 - umělá hnojiva

NORSKO

- strojírenství
 - specializace na zařízení pro hydroelektrárny, ropné těžební plošiny a rybářské lodě
- výroba barevných kovů z vlastních rud
 - výroba hliníku a hořčíku z dovážených surovin

Skandinávie 2

ŠVÉDSKO

- strojírenství, elektrotechnika
 - výroba automobilů (Volvo, Saab)
 - telekomunikační systémy, stroje pro energetický průmysl
- výroba papíru, lepenky, celulózy, buničiny a nábytku
 - dostatek surovin, řetězec IKEA
 - stroje pro dřevozpracující průmysl (Husquarna)
- chemický průmysl
 - umělá hnojiva, výbušniny (Alfred Nobel) a léčiva

ISLAND

- rybolov, stavba rybářských lodí
- výroba hliníku, stavebních surovin a umělých hnojiv

Skandinávie 3 a Pobaltí

FINSKO

- význam lesů – vývozce papíru, celulózy a buničiny; stroje na zpracování dřeva
- výroba telekomunikačních zařízení (Nokia)
- výroba lodí (včetně ledoborců)
- výroba stavebních strojů a mostních konstrukcí
- krajina je protkána vodními plochami

ESTONSKO

- dřevařské výrobky (nábytek, papír); elektrotechnika (měřicí a chladírenská zařízení); strojírenství (stroje na těžbu rašeliny)

LOTYŠSKO

- výroba dopravních prostředků (autobusy, motocykly, vagony a lodě)

LITVA

- potraviny, oděvy a textilie, umělá hnojiva a chemikálie

Španělsko a Portugalsko

ŠPANĚLSKO

- hutnictví železa i barevných kovů
 - zdroje uhlí, rud barevných kovů (zejména rtuti)
 - původně ekonomicky málo rozvinutá stát (i Portugalsko)
- lehké a dopravní strojírenství
 - výroba automobilů (Seat), stavba lodí, výroba obráběcích strojů a kuchyňských elektrospotřebičů
- chemický průmysl
 - umělá hnojiva, výbušniny a léky
- obuv, kožené oděvy a módní doplňky; korek a korkové výrobky

PORTUGALSKO

- potravinářství
 - vína a ovocné nápoje, olivový olej, konzervované ryby
- textilní výroba (bavlnářství), chemický průmysl (umělá hnojiva, pneumatiky)

Itálie

- výrazné rozdíly sever x jih, člen skupiny G8
- strojírenství a elektrotechnika
 - výroba automobilů (Fiat, Lancia, Alfa Romeo, Ferrari), lokomotiv a vagonů
 - výroba motocyklů (Cagiva, Augusta)
 - výroba kuchyňských spotřebičů – praček a chladniček (Zanussi), šicích strojů a kancelářských strojů
- chemický průmysl
 - umělá vlákna, hnojiva, barvy, laky a pneumatiky (Pirelli)
- hutnictví – ocel a hliník
- produkce oděvů, bot a kožedělných módních doplňků, plastických hraček a hudebních nástrojů
- výroba typických těstovin (špagety, makaróny, pizza); cukrovinky; vinařství (Cinzano, Martini); ovocné nápoje; olivový olej; tabákové výrobky

Německo

- ekonomicky nejvyspělejší země Evropy, člen skupiny G8
- rekonstrukce průmyslu po válce, Porýní a Porúří
- hutnictví
 - produkce železa, oceli, slitin a barevných kovů
- strojírenství
 - obráběcí stroje, zařízení pro doly
 - výroba dopravních prostředků (Volkswagen, BMW, Daimler-Benz, Audi, Opel)
- výroba elektrotechnických spotřebičů a zařízení
 - Siemens, Bosch, Grundig, Varta, Osram
 - výpočetní technika, optické a měřicí přístroje, audiovizuální elektronika
- chemický průmysl
 - umělá vlákna, hnojiva, pohonné hmoty, oleje, mazadla, pneumatiky
- potravinářství, textilní a oděvní průmysl, polygrafie a sklářství

Rakousko a Švýcarsko

RAKOUSKO

- potravinářství
 - mlékárenství, cukrářství, výroba nápojů
- strojírenství a hutnictví
 - železo a barevné kovy
 - obráběcí stroje, speciální stavební a dopravní prostředky (terénní vozidla, těžkotonážní automobily)
- elektrospotřebiče pro domácnost, dřevozpracující průmysl

ŠVÝCARSKO

- přesné a jemné strojírenství
 - hodinářství, měřicí a zdravotní technika
 - technologicky náročné zbraně a hydroenergetická zařízení
- výroba léčiv a vitamínů; mléčných výrobků, čokolád a cukrovinek (Nestlé)

LICHTENŠTEJNSKO

- přesné strojírenství

Polsko a Slovensko

POLSKO

- hutnický, strojírenský, elektrotechnický a chemický průmysl
- vazba na těžbu surovin, zejména Horní Slezsko
- potravinářství
- ekonomický lídr střední Evropy
- umělá hnojiva, výbušniny a léky

SLOVENSKO

- strojírenské a chemické výroby
- výroba automobilů (Volkswagen Bratislava, Kia Žilina, PSA Peugeot Citroën Trnava)
- vysoký růst HDP před krizí

Maďarsko a Slovinsko

MAĎARSKO

- strojírenství
 - výroba autobusů (Ikarus), obráběcích strojů
- elektrotechnické výrobky, výrobce léčiv
- potravinářství
 - zařízení pro potravinářské obory (strojírenství)
 - vepřové maso, salámy a jiné uzeniny (uherák, čabajky)
 - ovocné a zeleninové konzervy, víno (Tokaj), mletá paprika, ovoce a zelenina

SLOVINSKO

- nejlépe rozvinutá postsocialistická země
- strojírenství
 - jeřáby, turbíny, telefonní systémy
- chemický a potravinářský průmysl

Rusko, Ukrajina a Bělorusko

RUSKO

- člen skupiny G8
- strojírenský průmysl s široce rozšířenou výrobou zbraní
- hutní výroba, chemický a dřevozpracující průmysl
 - nutná transformace ekonomiky
 - bohaté surovinové zdroje

UKRAJINA

- průmysl koncentrován v Donbasu (zdroje černého uhlí, železa a manganu)
- úpadek těžkého průmyslu, potíže s odbytem výrobků, nezaměstnanost
- sovětský ekonomický model s důrazem na rozvoj těžkého průmyslu

BĚLORUSKO

- málo kvalitní strojírenská, chemická a potravinářská produkce

Rumunsko, Bulharsko a Moldavsko

RUMUNSKO

- chemický a hutnický průmysl
 - bohaté přírodní zdroje (ropa, plyn, hnědé uhlí, lignit, soli a některé rudy)
 - hnojiva a syntetický kaučuk
- kovy a kovové výrobky

BULHARSKO

- strojírenství a elektrotechnika
 - zemědělské stroje, speciální elektrovozíky, elektromotory
- textilie a obuv, kovy, chemikálie
- potravinářství (maso, oleje, ovoce a zelenina, tabákové výrobky, nápoje)

MOLDAVSKO

- vinařství, slunečnice a tabák

Balkán 1

ŘECKO

- v minulosti ekonomicky zaostalé, pomoc evropské integrace, ale symbol krize
- textilie (vlnářství, bavlnářství, hedvábí), kožedělné výrobky a chemikálie
- surovinová základna

MAKEDONIE

- textilie, boty a potraviny
- bohatá na nerostné suroviny, ale málo těží

ALBÁNIE

- textilie, boty a potraviny
- země dlouho izolovaná od okolního světa

Balkán 2

SRBSKO

- dříve centrum federace (Jugoslávie)
- strojírenský a chemický průmysl
- částečně i hutnický a potravinářský průmysl

ČERNÁ HORA

- orientace na cestovní ruch, průmysl minimální

KOSOVO

- průmyslová infrastruktura silně poničená válkou
- chemický a hutnický průmysl

Balkán 3

BOSNA A HERCEGOVINA

- také velmi poničená válkou, dříve významný vývozce kovů a strojírenských výrobků
- bohatá na suroviny (zejména rudy)

CHORVATSKO

- orientace na cestovní ruch (pobřeží)
- ropné a chemické produkty, textilie a potravinářství (vnitrozemí)